

بررسی وضعیت ارائه خدمات تلفن ثابت در کشور

کد موضوعی: ۲۸۰

شماره مسلسل: ۱۳۵۱۰

دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

بهمن‌ماه ۱۳۹۲

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۵	۱. وضعیت کنونی شاخص‌های ارائه خدمات تلفن ثابت در کشور
۱۱	۲. تعهدات پروانه‌ای شرکت مخابرات ایران
۱۴	جمع‌بندی و پیشنهادات
۱۶	منابع و مآخذ

بررسی وضعیت ارائه خدمات تلفن ثابت در کشور

چکیده

شبکه‌های دسترسی کابلی، شریان‌های حیاتی ارتباطات محسوب می‌شوند. خدمات تلفن ثابت و اتصال پرسرعت کابلی به اینترنت از خدماتی است که در بستر شبکه‌های کابلی ارائه می‌شوند. بخش وسیعی از شبکه‌های کابلی در کشورمان مبتنی بر کابل‌های سیم مسی است. کمیت و کیفیت دریافت این خدمات برای اکثر مشترکان شبکه‌های صوتی و داده‌ای کشور اهمیت زیادی دارد. همچنین بروز هرگونه تقلیل کیفیت خدمات و اختلال در کارکرد آنها، به زیان مردم و به ضرر بخش‌های خصوصی و عمومی کشور تمام می‌شود. بررسی وضعیت تلفن ثابت کشور، موارد زیادی از مشکلات این حوزه را نشان می‌دهد. تقلیل سالیانه ضریب نفوذ تلفن ثابت همگانی و توزیع نامتعادل خدمات تلفن ثابت در استان‌ها نشان‌دهنده عدم رعایت عدالت ارتباطی به‌ویژه در استان‌های محروم کشور است. عدم اجرای تعهدات توسعه‌ای تلفن ثابت مندرج در پروانه اعطا شده به شرکت مخابرات ایران، استاندارد نشدن حداکثر مدت انتظار برای دریافت اشتراک جدید تلفن ثابت و ADSL و عدم اعلام رسمی تعداد متقاضیانی که درخواست اشتراکشان اجابت نشده از ضعف‌های اپراتور این حوزه است. ضعف‌ها و مشکلات یاد شده سبب زیان مردم و بخش‌های خصوصی و عمومی کشور می‌شود.

دستگاه‌های حاکمیتی ناظر موظف هستند که از زیان‌های احتمالی جلوگیری کنند و نظارت فعالانه بخشی داشته باشند. سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی می‌تواند به سامانه‌های رایانه‌ای آنلاین نظارت بر درخواست‌های اشتراک جدید تلفن ثابت و ADSL مشتریان اپراتورها مجهز شود. همچنین استانداردهایی برای حداکثر مدت زمان توقف تقاضای اجابت نشده اشتراک جدید صوتی و داده‌ای تدوین کند و براساس استانداردهای تعریف شده گزارش‌های ماهیانه و سالیانه، از وضعیت کیفیت و کمیت خدمات اپراتورها به کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات و کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

مقدمه

تقاضای تلفن ثابت در اکثر کشورهای درحال توسعه دنیا رو به کاهش است. اما در کشور ما تقاضای آن، به‌طور مستمر افزایش می‌یابد. این پدیده، دلایل خاص خود را دارد که در گزارش حاضر به آن اشاره می‌شود.

خدمات تلفن ثابت به دو منظور عرضه می‌شود:

۱. برقراری ارتباط صوتی مشترکان،

۲. برقراری ارتباط داده‌ای از طریق اتصال پرسرعت کابلی به اینترنت.^۱

۱. اگر متقاضی برقراری ارتباط داده‌ای، کاربر شرکتی / سازمانی باشد، مودم «خط دیجیتالی مشترک متقارن *G.SHDSL: Symmetric High speed Digital Subscriber Line*»؛ و اگر متقاضی، خانگی باشد، مودم «خط دیجیتالی مشترک نامتقارن *Asymmetric Digital Subscriber Line: ADSL*» روی خط تلفن ثابت وی نصب می‌شود.

متقاضی برقراری ارتباط داده‌ای در ایران، گاه مخیر و گاه مجبور است از میان سه راه حل، زیر یکی یا ترکیبی^۱ از راه حل‌های ممکن را انتخاب کند:

- از میان ۱۱ شرکت P^۱PAP یکی را برگزیند،
- مشترک شبکه دیتای شرکت مخابرات محل سکونت خود شود،
- متقاضی برقراری ارتباط داده‌ای از طریق اخذ اشتراک از فراهم‌آوران خدمات وایمکس شود، به شرط آنکه در ناحیه پوشش شبکه مذکور باشد،^۲

شبکه‌های دسترسی «آشنای اول» (FCI)^۴ زیرساخت‌هایی انحصاری برای برقراری ارتباطات صوتی و ارتباطات داده‌ای، برای بسیاری از کاربران اینترنت کشور هستند. لذا به هر دو لحاظ (صوتی و داده‌ای)، بررسی ادواری^۵ وضعیت ارائه خدمات تلفن ثابت و درخواست رفع نارسایی‌های آن از سازمان‌های مسئول در بخش

۱. بسیاری از کاربران اینترنت از راه‌های مختلف برای اتصال به اینترنت استفاده می‌کنند تا افزایش سرعت، ایمنی و امنیت ارتباطی داشته باشند.

۲. شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات دسترسی به اینترنت، علاوه بر ۳۱ شرکت استانی مخابرات، عبارتند از ۱۱ شرکت: «پیشگامان توسعه ارتباطات»، «پارس آنلاین ارتباطات»، «نداگستر صبا»، «انتقال داده رهام داتک»، «انتقال داده آسیا تک»، «آریا رسانه تدبیر»، «انتقال داده لایزر»، «داده‌پردازی فناوا»، «داده‌گستر عصر نوین»، «کارآ امین ارتباط» و «عصر انتقال داده‌ها». البته، «انتقال داده لایزر» از دور رقابت‌ها در بازار خدمات دسترسی به اینترنت کنار رفته و «کارآ امین ارتباط» نیز احتمالاً دچار وضع مشابه لایزر شده یا به‌زودی خواهد شد.

۳. برای تعداد نامشخصی از متقاضیان اتصال به اینترنت، هر سه راه مذکور غیرممکن است. برای این متقاضیان، تنها راه اتصال به اینترنت، استفاده از خدمات نسل‌های پیشرفته شبکه سیار: «جی‌پی‌آراس» یا «تری‌جی» است، البته به شرط آنکه تحت پوشش شبکه مربوط باشند.

4. Fixed Company of Iran

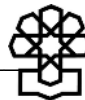
۵. در آذرماه ۱۳۸۸ بررسی مشابهی با عنوان «وضعیت اشباع تقاضای تلفن ثابت کشور و چگونگی گذر از آن» (با کد موضوعی ۲۸۰ و شماره مسلسل ۱۰۰۱۷) از سوی دفتر مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین منتشر شد.

مخابرات کشور ضروری است. بررسی حاضر شامل موارد زیر است:

- گزارش وضعیت دو نوع تقاضای برآورده نشده: تقاضاهای تلفن ثابت و تقاضاهای دسترسی پرسرعت کابلی به اینترنت.
- پایش تعهدات دایره تلفن ثابت براساس مندرجات پروانه شرکت مخابرات ایران،
- بررسی وضعیت ضریب نفوذ^۱ تلفن همگانی، تلفن ثابت و دسته‌بندی استان‌ها از لحاظ نوسانات ضریب نفوذ تلفن ثابت در مقایسه با نوسانات ضریب نفوذ همراه^۲ به‌منظور کاستن تبعیض در توزیع ضریب نفوذ برای رسیدن به عدالت ارتباطی.
- بدیهی است که مسائل مذکور می‌بایست ازسوی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی مطرح، بررسی و گزارش شوند. گزارش حاضر با پرداختن به مسائل و مشکلات مرتبط با تلفن ثابت کشور، سعی دارد تا کاستی‌ها و موانع رسیدن به اهداف کمی برنامه پنجم توسعه و تحقق سند چشم‌انداز افق بیست‌ساله را شناسایی و برای رفع آنها راهکارهایی ارائه کند.
- کیفیت خدمات تلفن ثابت و دسترسی به اینترنت پرسرعت کابلی دارای شاخص‌ها و عوامل مختلفی است که به‌نوبه خود جای بررسی دارد اما در این گزارش فقط شاخص‌های کمی حوزه مذکور ارزیابی و تحلیل می‌شوند.

۱. تعداد خط تلفن ثابت در هریک صد نفر از جمعیت.

۲. در این بررسی صرفاً ضریب نفوذ همراه اول، اعم از دائمی و اعتباری، در هر استان لحاظ شده است.

۱. وضعیت کنونی شاخص‌های ارائه خدمات تلفن ثابت در کشور

برخی از شاخص‌های مهم خدمات تلفن ثابت کشور که در این بخش ارائه و تحلیل می‌شود عبارتند از:

تعداد و ضریب نفوذ تلفن ثابت منصوبه و دایر شده در کل کشور و در استان‌ها، تعداد و ضریب نفوذ تلفن همگانی در کل کشور و در استان‌ها، تعداد متقاضیان در صف انتظار برای دریافت اشتراک جدید تلفن ثابت و تعداد درگاه‌های منصوبه و دایری اتصال به اینترنت پرسرعت.

آمار ارائه شده در این بخش مربوط به اواخر بهار ۱۳۹۲ است و از روابط عمومی شرکت مخابرات ایران دریافت شده است.

- *تعداد کل شماره تلفن‌های ثابت منصوبه، در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۲، بالغ بر ۳۱/۷۴ میلیون شماره اعلام شده است.*

- *تعداد شماره تلفن‌های منصوبه اما دایر نشده ثابت نیز، در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۲، به ۴/۱۲ میلیون شماره رسیده است.*

- *تعداد شماره تلفن‌های دایر شده ثابت، در اردیبهشت سال ۱۳۹۲، اندکی کمتر از ۲۷/۶۲ میلیون شماره ذکر شده است.*

- *میانگین کشوری ضریب نفوذ تلفن ثابت، با توجه به تعداد شماره‌های دایر شده مذکور و جمعیت ۷۵/۱۶ میلیون نفری کشور در اردیبهشت سال ۱۳۹۲، به ۳۶/۱۸ درصد رسید،^۱ استان تهران دارای بالاترین ضریب نفوذ تلفن ثابت، با حدود ۵۰ خط تلفن مشغول به کار به‌ازای هر صد نفر از جمعیت است و استان سیستان و*

۱. در اردیبهشت ۱۳۸۷ حدود ۲۴ میلیون اشتراک تلفن ثابت در کشور وجود داشت که بیان‌کننده ضریب نفوذ ۳۴/۱ درصدی بود. نک: مهشید علوی طوسی، «عملکرد ۳۰ ساله تلفن ثابت» در هفته‌نامه برنامه، سال هفتم، شماره ۲۷۴، شنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۸۷.

بلوچستان دارای پایین‌ترین ضریب نفوذ تلفن ثابت است، با ۱۹ خط تلفن مشغول به‌کار به‌ازای هر صد نفر از جمعیت که ضریب نفوذ تلفن ثابتش نصف میانگین کشوری است.

- تعداد تلفن‌های همگانی کشور، در اردیبهشت سال ۱۳۹۲، تنها اندکی بیش از ۲۰۰ هزار دستگاه عنوان شده است که در مقایسه با وسعت، تعداد روستاها و جمعیت کشور، رقم ناچیزی به‌شمار می‌آید. با توجه به تعداد نسبتاً کم تلفن‌های همگانی، میانگین کشوری ضریب نفوذ تلفن‌های همگانی در اردیبهشت سال ۱۳۹۲ به ۰/۲۶۲ درصد رسید، یعنی به‌ازای هر ده هزار نفر از جمعیت کشور، ۲۶ تلفن همگانی. همچنین، ضریب نفوذ تلفن‌های همگانی استان چهارمحال و بختیاری برابر با میانگین ضریب نفوذ کشوری است و استان ایلام دارای بالاترین ضریب نفوذ تلفن همگانی (با ۳۸ تلفن در هر ده هزار نفر)، در همین حال استان کرمانشاه دارای پایین‌ترین ضریب نفوذ تلفن همگانی است (با ۱۳ تلفن در هر ده هزار نفر) و ضریب نفوذ تلفن همگانی‌اش نصف میانگین کشوری است. در ضمن، با توجه به رشد جمعیت و عدم توسعه تلفن همگانی طی دو سال اخیر، ضریب نفوذ تلفن‌های همگانی رو به کاهش است.

- تعداد متقاضیان موجود در فهرست انتظار برای دریافت اشتراک تلفن، در سراسر کشور بیش از دویست هزار نفر است.^۱ این بدان معناست که شرکت‌های استانی مخابرات، به‌رغم وجود ۴/۱۲ میلیون شماره منصوبه و بالقوه آماده واگذاری، به عللی نامشخص، به‌صورت بالفعل قادر نیستند که از آنها استفاده و تقاضای

۱. نقل قول از یکی از مدیران ارشد شرکت مخابرات ایران در جلسه برگزار شده در مرکز پژوهش‌های مجلس در مهرماه ۱۳۹۲. در ضمن، هیچ اطلاعی از توزیع استانی این ۲۰۰ هزار متقاضی اشتراک تلفن ثابت در دست نیست.

کسانی را که ثبت‌نام و هزینه‌های دایر کردن یک خط تلفن ثابت را پرداخت کرده‌اند، اجابت کنند.

- تعداد «پورت‌های» اتصال پرسرعت اینترنت^۱ منصوبه توسط شرکت‌های استانی مخابرات، در اردیبهشت ۱۳۹۲، به ۲،۶۶۲،۴۸۵ پورت رسید که از آن میان تعداد ۱۸۱،۰۴۴ پورت، ویژه مشترکان سازمانی/شرکتی و ۲،۴۸۱،۴۴۱ پورت مخصوص کاربردهای مشترکان خانگی است. در مجموع تعداد ۱،۷۸۰،۶۷۸ پورت فعال و درحال بهره‌برداری وجود داشته که از این میان ۹۴،۶۷۸ پورت سازمانی و ۱،۶۸۶،۰۰۰ پورت خانگی بودند و ۸۸۱،۸۰۷ پورت از مجموع پورت‌های منصوبه نیز هنوز واگذار نشده‌اند.

- علاوه بر پورت‌های مذکور، تعداد پورت‌های اتصال پرسرعت اینترنت دایر شده توسط شرکت‌های PAP در اردیبهشت ۱۳۹۲ به ۱/۷۷ میلیون پورت رسید که از آن میان: تعداد ۸۱۷ هزار پورت به مشترکان سازمانی/شرکتی و ۹۴۹ هزار پورت به مشترکان خانگی واگذار شده است.

- تعداد تقاضاهای متوقف در صف انتظار برای دریافت اشتراک اتصال پرسرعت به اینترنت و علل ناتوانی اجابت آنها، نیز از جمله مواردی است که آمار و اطلاعات آن معلوم نیست. از آنجایی که کابل‌های مسی دسترسی در انحصار شرکت‌های استانی مخابرات قرار دارند و مودم‌های کلیه شرکت‌های PAP، روی خطوط دسترسی

۱. بنابر تعریف اتحادیه بین‌المللی مخابرات، حداقل سرعت دسترسی پرسرعت به اینترنت برابر با ۲۵۶ کیلوبیت بر ثانیه است. اما در ایران سرعت مذکور برای شرکت‌ها و واحدهای تجاری منظور گردیده و نیمی از آن یعنی ۱۲۸ کیلوبیت بر ثانیه برای مصارف خانگی تعریف شده است.

شرکت‌های استانی مخابرات و تجهیزاته‌شان در محوطه مراکز تلفن این شرکت‌ها نصب می‌شوند، ناتوانی اجابت تقاضاهای اتصال به اینترنت تنها به ضرر شرکت‌های استانی مخابرات نیست و بیشترین آسیب را به شرکت‌های PAP می‌رساند.

در همین حال از آنجایی که خدمات ثابت و همراه، خدماتی مکمل و جایگزین هستند، توزیع ضریب نفوذشان در استان‌ها می‌تواند ملاکی برای درک نوسانات شدید و ناهمگونی ضریب نفوذ ثابت در استان‌ها باشد.

نمودار ۱، توزیع ضریب نفوذ تلفن ثابت و همراه دایر شده توسط شرکت مخابرات ایران را در استان‌های مختلف نشان می‌دهد. ضریب نفوذ تلفن ثابت در محور افقی به سه بازه مختلف تقسیم شده است بازه اول به‌عنوان سطح پایین ضریب نفوذ تلفن ثابت از صفر تا ۲۷ درصد، بازه دوم به‌عنوان سطح متوسط ضریب نفوذ از ۲۷ تا ۴۴ درصد، و بازه سوم به‌عنوان سطح بالا ضریب نفوذ بیش از ۴۴ درصد تعریف شده است. ضریب نفوذ تلفن همراه نیز در محور عمودی به سه بازه مشابه، پایین (بین صفر تا ۶۵ درصد)، متوسط (بین ۶۵ تا ۸۰ درصد) و بالا (بیش از ۸۰ درصد) تعریف شده است.

نمودار ۱. مقایسه ضریب نفوذ استانی تلفن ثابت (آشنای اول) و تلفن همراه (همراه اول)

در بهار سال ۱۳۹۲

همان طور که در نمودار ۱ مشاهده می شود:

- ضریب نفوذ تلفن ثابت در ۱۰ استان حاشیه ای و مرزی کشور، پایین، در ۱۶ استان میانی کشور، متوسط و در ۴ استان بالاست.

- ضریب نفوذ همراه نیز در ۵ استان، پایین، در ۱۸ استان، متوسط و در ۷ استان، بالاست.

- (ستون سمت چپ جدول) تنها در دو استان ایلام و چهارمحال و بختیاری رابطه الاکلنگی بین ضریب نفوذ خدمات تلفن ثابت و همراه حاکم است.

- در ۱۱ استان (خانه میانی جدول)، ضریب نفوذ خدمات مخابراتی تلفن ثابت و

همراه، دارای میزانی متوسط است،

- در ۱۵ استان دیگر، رابطه الاکلنگی بین ضریب نفوذ خدمات تلفن ثابت و همراه

ملاحظه می‌شود و در ۴ استان نیز هر دو ضریب نفوذ یا پایین یا بالاست.

- علاوه بر استان‌های ایلام و چهارمحال و بختیاری، استفاده از امکان جایگزینی

خدمات تلفن ثابت و همراه؛ تنها در یک حالت دیگر مشاهده می‌شود: در استان

مازندران ضریب نفوذ تلفن ثابت بالاست! اما ضریب نفوذ تلفن همراه آن پایین است و

برعکس، در استان‌های ایلام و چهارمحال و بختیاری ضریب نفوذ تلفن ثابت پایین

است، اما ضریب نفوذ تلفن همراه در آنها بالاست.

- تنها دو استان خراسان شمالی و سیستان و بلوچستان دارای بدترین وضع از

لحاظ ضریب نفوذ خدمات مخابراتی (تلفن ثابت و همراه) هستند.

- دو استان سمنان و یزد نسبت به همه استان‌های دیگر از این نظر در وضعیت

بهتری هستند.

- اگر فرض شود که در ۵ استان با ضریب نفوذ پایین همراه اول، ضریب نفوذ

دارندگان سیم کارت اپراتور دوم، بالاتر از ضریب نفوذ همراه اول باشد، معنایش این

است که هیچ استانی دارای ضریب نفوذ تلفن همراه کمتر از ۶۵ درصد نیست، در

نتیجه تعدادی از این پنج استان به نحوی، آمار گروه استان‌های دارای ضریب نفوذ

متوسط و بالا را افزایش می‌دهند.

- میانگین مدت زمان انتظار برای دریافت اشتراک یک خط تلفن ثابت و میانگین

مدت زمان انتظار برای اتصال به اینترنت، از جمله شاخص‌های عملکردی هستند که

قبلاً انتشار داده می‌شد، ولی در دو سال گذشته این آمارها افشا نشده‌اند.

- حد اشباع تقاضای تلفن ثابت که در برنامه چهارم توسعه، در مرز ضریب نفوذ ۵۰ درصدی، معادل ۳۵ میلیون خط دایری تلفن ثابت، پیش‌بینی و هدف‌گیری شده بود، با گذشت ۸ سال و به‌رغم بهره‌برداری از پروژه‌های ساخت‌وساز مسکن (نزدیک به ۵ میلیون «مسکن مهر» در بخش دولتی به‌علاوه چند میلیون واحد مسکونی جدید در بخش خصوصی) در سال ۱۳۸۹ می‌بایست محقق می‌شد، ولی نه تنها هنوز محقق نشده بلکه با هدف برنامه چهارم و تعهدات مندرج در پروانه اپراتور، فاصله قابل ملاحظه‌ای دارد.

۲. تعهدات پروانه‌ای شرکت مخابرات ایران

پروانه ارائه خدمات تلفن همراه، تلفن ثابت و ارتباطات داده‌ها در تاریخ ۱۳۸۷/۴/۲۹ به‌صورت غیرانحصاری به شرکت مخابرات ایران اعطا شد. این پروانه در ۳۳ ماده و با ۵ پیوست تنظیم شده که به برخی از بندهای آن - که در تحلیل‌های این گزارش مورد استناد قرار گرفته است - به‌صورت مختصر در سه موضوع مختلف اشاره می‌شود.

الف) در پیوست ۴ پروانه، تعهدات دایری تلفن ثابت به این شرح مشخص و در ابتدا وضع موجود دایری تلفن ثابت ۲۳/۵ میلیون مشترک در نظر گرفته شده است. همچنین تعهد دایری تا انتهای سال اول (یعنی در مقطع زمانی ۱۳۸۸/۴/۲۹)، ۱/۵ میلیون اشتراک و در انتهای سال‌های دوم تا ششم، سالیانه یک میلیون اشتراک تعیین شده است.

بنابراین شرکت مخابرات ایران مکلف شده تا پایان سال پنجم یعنی تا تاریخ ۱۳۹۲/۴/۲۹ دایری تلفن ثابت خود را به ۲۹ میلیون اشتراک برساند. اما طبق آمار منتشر شده توسط شرکت مخابرات ایران، دایری تلفن ثابت در مقاطع زمانی منتهی به تیرماه ۱۳۹۲ به ۲۷،۶۱۳،۰۰۰ اشتراک رسیده و این آمار نشان می‌دهد که شرکت مخابرات ایران در حدود ۱،۳۸۷،۰۰۰ اشتراک از تعهد خود عقب است.

ب) در صفحه‌های ۲۶ و ۲۷ پروانه صادر شده تحت عنوان رقابت چنین حکم شده است.

۸،۸ رقابت:

دارنده پروانه نباید به تنهایی یا به همراه دیگران، به هیچ‌گونه عملکرد ضد رقابتی بپردازد، آنها را ادامه دهد یا آگاهانه آنها را اغماض کند و به‌ویژه دارنده پروانه:

- نباید هیچ‌گونه سوبسیدی متقابل ضد رقابتی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به کاربران بپردازد.

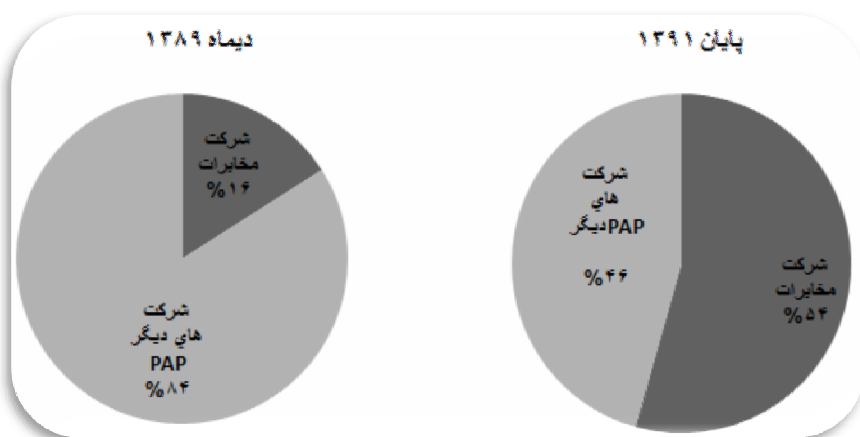
- دارنده پروانه با داشتن هر میزان سهم از بازار خدمات موضوع پروانه در کشور با حضور هر تعداد ارائه‌کننده خدمات مخابراتی دارای پروانه نباید از موقعیت خود سوءاستفاده کند.

شرکت‌های PAP که رقیب شرکت مخابرات ایران در واگذاری پورت‌های پرسرعت ADSL هستند، مشکلات زیادی را در مورد نقض فضای رقابتی این حوزه مطرح کرده‌اند. برخی از آمارها وجود این مشکلات را تأیید می‌کنند. به‌عنوان نمونه در فصل پایانی سال ۱۳۸۹ از مجموع ۸۲۹،۰۲۸ اشتراک ADSL کشور، سهم شرکت مخابرات ایران ۱۳۲،۴۲۳ اشتراک بود. همان‌طور که نمودار ۲، نشان می‌دهد سهم شرکت مخابرات ایران از کل بازار ADSL، تنها ۱۶ درصد بود و ۱۱ شرکت PAP،

۸۴ درصد بازار را در دست داشتند، اما با گذشت دو سال و سه ماه، این درصدها به نفع شرکت مخابرات ایران کاملاً معکوس شده‌اند.

نمودار ۲. سهم شرکت مخابرات ایران و مجموعه ۱۱ شرکت PAP از بازار ADSL کشور در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱

همان‌طور که نمودار (۳) نشان می‌دهد، در پایان سال ۱۳۹۱، از مجموع ۳،۲۷۴،۶۰۰ مشترک ADSL کشور، تعداد مشترکین شرکت مخابرات ایران به ۱،۷۸۰،۶۷۸ مشترک (تا پایان اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۲) رسیده است و شرکت مخابرات سهم خود را در بازار ADSL کشور به ۵۴ درصد رسانده است. این آمارها پدیده ناموزونی و عدم اعتدال در بازار ADSL را نشان می‌دهند.

ج) فصل پنجم پروانه صادر شده به موضوع نظارت و جبران خسارات اختصاص دارد و در ماده (۱۷) این فصل از پروانه آمده است:

ماده (۱۷) نظارت

سازمان می‌تواند بر نحوه رعایت مفاد پروانه و نیز قوانین و مقررات قابل اعمال جمهوری اسلامی ایران، به‌ویژه به‌گونه‌ای که به ایجاد و بهره‌برداری از شبکه موضوع پروانه، ارائه خدمات مورد پروانه و استفاده از فرکانس‌های تخصیص یافته به دارنده پروانه اعمال می‌شود، نظارت کند.

به محض کشف اینکه دارنده پروانه تعهدات خود طی سال قراردادی جاری یا سال قبل را نقض کرده است، سازمان می‌تواند دستورهای کتبی الزام‌آوری را مبنی بر الزام به جبران نقض و یا تحمیل خسارات عدم ایفای تعهد قابل اعمال مندرج ماده (۱۸) (جبران خسارت‌های عدم ایفای تعهدات و پرداخت مبالغ اضافی به سازمان) و ماده (۱۹) (تعلیق و لغو) صادر کند.

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به استناد ماده (۱۷) و در راستای اجرای همه مفاد پروانه صادر شده می‌توانست با ورود به موضوع، فضای رقابتی سالمی را برای همه ارائه‌دهندگان ADSL فراهم کند. همچنین این سازمان با پیگیری تعهدات پروانه می‌توانست حقوق متقاضیان تلفن ثابت را از اپراتور مطالبه نماید.

جمع‌بندی و پیشنهادها

از آنجایی که تلفن ثابت، تلفن همگانی و دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات شهری و روستایی، زیرساخت‌های اساسی برای ارتباطات دهک‌های پایین درآمدی و اقشار

آسیب‌پذیر به حساب می‌آیند، دولت موظف است برنامه‌های تعهد ارائه خدمات عام و دسترسی عامه در هر استان و در کل کشور را معین و با تأمین منابع مالی و تعیین مجری، اجرای آنها را عملی سازد.

وجود بیش از چهار میلیون منصوبه‌مآزاد و عدم توانایی شرکت‌های استانی مخابرات برای اجابت دویست هزار تقاضای جدید و نوسانات شدید کنونی در ضریب نفوذهای استانی تلفن ثابت، کمبود تلفن همگانی و اتصال پرسرعت کابلی نسبت به میانگین‌های کشوری آنها، نشان از نوعی سوءمدیریت در شرکت‌های استانی مخابرات، وجود تبعیضی ناخواسته و غیرعمدی در کشور و ضعف مراجع نظارت‌کننده بر بخش دارد. کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات باید استانداردهایی را در زمینه اعلان ماهیانه تقاضاهای اجابت نشده برای دریافت اشتراک تلفن ثابت و دسترسی به اینترنت، حداکثر مدت زمان توقف تقاضای اجابت نشده در لیست انتظار دریافت اشتراک جدید صوتی و داده‌ای و جرائم عدول از استاندارد و حداکثر زمان توقف در لیست انتظار را تدوین و تصویب نماید و آنها را به سازمان تنظیم مقررات ابلاغ کند. همچنین سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی باید موظف به ارائه گزارش ماهیانه و سالیانه، از وضعیت کیفیت و کمیت خدمات اپراتورها به کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات و کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی گردد.

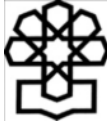
بدیهی است که برای رسیدن به افزایش ضریب نفوذ خدمات تلفن ثابت از ۳۶ درصد فعلی به درصدهای بالاتر، انجام اقدامات زیر ضروری است:

- کیفیت خدمات تلفن ثابت ارتقا یابد،

- تعرفه‌ها و حق اشتراک اولیه برای مناطق کمتر توسعه‌یافته، تعدیل شود،
- خدمات افزودنی^۱ بیشتری ارائه شود،
- بر تعداد خدمات ارزش‌افزوده^۲ اضافه شود،
- مدیریت روابط مشتری^۳ ایجاد یا کارآمد شود،
- از اطلاع‌رسانی، تبلیغات و بازاریابی فعال استفاده شود،
- اولویت‌های توسعه‌ای به استان‌هایی داده شود که ضریب نفوذ فعلی‌شان، زیر میانگین کشوری است.

منابع و مآخذ

۱. «وضعیت اشباع تقاضای تلفن ثابت کشور و چگونگی گذر از آن»، کد موضوعی ۲۸۰، شماره مسلسل ۱۰۰۱۷، دفتر مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین، آذرماه ۱۳۸۸.
۲. آمار سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در پایان سه‌ماهه اول سال ۱۳۹۲.
۳. پروانه ارائه خدمات تلفن همراه، تلفن ثابت و ارتباطات داده‌ها، سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، تیرماه ۱۳۸۷.
۴. اصلاحیه موافقتنامه پروانه ارائه خدمات تلفن همراه، تلفن ثابت و ارتباطات داده‌های شرکت مخابرات ایران، سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی، دی‌ماه ۱۳۹۰.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۵۱۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی وضعیت ارائه خدمات تلفن ثابت در کشور

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین (گروه مطالعات ارتباطات و فناوری اطلاعات)

تهیه و تدوین‌کنندگان: عباس پورخصالیان، حسن پوراسماعیل

ناظر علمی: مهدی فقیهی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

همکار: شیما فلاحی

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. ضریب نفوذ تلفن ثابت
۲. تلفن همگانی و ADSL
۳. حد اشباع تقاضای تلفن
۴. استاندارد حداکثر توقف در لیست انتظار دریافت اشتراک جدید

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۱۱/۱۹